

Anna Maleszyk¹

Konstytucyjny standard określoności w aspekcie przestępstwa kradzieży z włamaniem

Słowa kluczowe: prawo karne, Konstytucja, kradzież, włamanie, określoność

Keywords: criminal law, theft, Constitution, burglary, clarity

Streszczenie

Opracowanie dotyczy analizy art. 279 kodeksu karnego (przestępstwo kradzieży z włamaniem) z punktu widzenia konstytucyjnych standardów określoności prawa karnego wynikających z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP. Analizie poddano w szczególności orzecznictwo Sądu Najwyższego, w którym przedmiotem interpretacji był art. 279 k.k. W orzecznictwie uwzględniono postęp techniczny i technologiczny, który ma znaczenie zwłaszcza dla wykładni pojęcia „włamanie”. Wykorzystano również definicje słownikowe tego pojęcia. Przeprowadzono ponadto interpretację zasady nullum crimen sine lege certa w świetle orzecznictwa Trybunału Konstytucyjnego. Na tym tle sformułowano konkluzję, że art. 279 k.k. nie narusza Konstytucji, a jego stosowanie – przy wykorzystaniu dynamicznej metody wykładni prawa – nie nasuwa zastrzeżeń. Przepis ten w odpowiedni sposób chroni dobra prawne, a jego treść umożliwia zrekonstruowanie znamion czynu zabronionego w sposób przewidywalny.

¹ ORCID ID: 0000-0001-6592-419X, student, Uniwersytet Warszawski. E-mail: a.maleszyk@student.uw.edu.pl.

Abstract**Constitutional Standard of Clarity in the Aspect
of the Crime of Theft with Burglary**

The study relates to the analysis of Art. 279 of the Penal Code (theft with burglary) from the point of view of constitutional standards of clarity of criminal law (Art. 42 sec. 1 of the Constitution). The analysis concerns the case law of the Supreme Court. The jurisprudence takes into account technical and technological progress which is important for the interpretation of the notion “burglary”. Dictionary definitions of this notion were also used. Moreover, the principle of *nullum crimen sine lege certa* was interpreted in the light of the Constitutional Tribunal’s jurisprudence. Against this background, it was concluded that Art. 279 of the Penal Code does not infringe the Constitution and its application – with the use of a dynamic method of interpretation – does not raise any objections. This provision adequately protects legal goods and its content allows for the predictable reconstruction of the features of a prohibited act.

✱

I. Wprowadzenie. Konstytucyjny standard określoności prawa

Zgodnie z art. 83 Konstytucji RP „[k]ażdy ma obowiązek przestrzegania prawa Rzeczypospolitej Polskiej”. Rolą ustawodawcy w państwie prawa jest zapewnienie realizacji powyższego obowiązku jednostki. Prawo bez gwarancji jego przestrzegania nie może pełnić właściwej roli w żadnym państwie. Jedną z metod zapewnienia przestrzegania prawa jest nakładanie sankcji za jego naruszenie, w szczególności sankcji karnych. W tym zakresie ustawodawca dysponuje pewną swobodą. Jak stwierdził Trybunał Konstytucyjny „ustawodawca uprawniony jest do stanowienia prawa odpowiadającego m.in. założonym celom politycznym, a więc – także celom kryminalnopolitycznym”². Swoboda, o której mowa, jest jednak równoważona zaostrzonymi wymogami formalnoprawnymi. Wynikają one z zasady *nullum crimen sine lege*, wyrażonej w art. 42 ust. 1 Konstytucji RP. Przepis ten jest źródłem szczególnego, kwalifikowanego standardu określoności prawa. W orzecnictwie podkreśla się,

² Wyrok TK z 9 października 2001 r., sygn. akt SK 8/00, OTK ZU nr 7/2001, poz. 211.

że norma karna powinna „wskazywać w sposób jednoznaczny zarówno osobę, do której skierowany jest zakaz, znamiona czynu zabronionego, jak i rodzaj sankcji grożącej za popełnienie takiego czynu”³. Zasada ta chroni jednostkę przed arbitralnością państwa. Chodzi o to, aby każdy w zasadzie już na podstawie samej lektury przepisu był w stanie ustalić, czy jego zachowanie jest zabronione pod groźbą sankcji karnej.

Powyższy standard nie oznacza, że przepisy prawa karnego nie powinny podlegać wykładni. Nie jest możliwe osiągnięcie przez ustawodawcę takiego poziomu precyzji, aby wyeliminować potrzebę sądowej interpretacji prawa karnego. Dlatego też, jak się przyjmuje w praktyce, „[z]asada określoności ustawy karnej nie wyklucza [...] posługiwania się przez ustawodawcę zwrotami niedookreślonymi lub ocennymi, jeśli ich desygnaty można ustalić. [...] Znaczenie tych określeń nie jest jednak ustalane w próżni prawnej, co mogłoby rodzić niepewność, lecz poprzez analizę dorobku doktryny, a zwłaszcza orzecznictwa sądowego, które autorytatywnie usuwa istniejące obiektywnie wątpliwości”⁴. Jest więc naturalne, że treść licznych przepisów prawa karnego jest ostatecznie ustalana przez orzecznictwo. Granicą wykładni sądowej jest jednak powszechnie przyjmowany zakaz wykładni rozszerzającej, o ile jej wynik miałby być niekorzystny dla sprawcy⁵.

II. Kradzież z włamaniem – znamiona przestępstwa

Przedmiotem niniejszego opracowania jest analiza znamion przestępstwa kradzieży z włamaniem (art. 279 Kodeksu karnego⁶; dalej: „k.k.”). Analiza orzecznictwa sądowego – zwłaszcza orzecznictwa wyjaśniającego znaczenie słowa „włamanie” – prowokuje do postawienia pytania, czy wskazany przepis jest zgodny z konstytucyjnym standardem określoności prawa, a także czy poglądy wyrażane w orzecznictwie sądowym mieszczą się w granicach wykładni prawa karnego.

³ Wyrok TK z 26 listopada 2003 r., sygn. akt SK 22/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 97.

⁴ Wyrok TK z 12 września 2005 r., sygn. akt SK 13/05, OTK ZU nr 8/A/2005, poz. 91.

⁵ Zob. np. wyrok TK z 9 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 52/08, OTK ZU nr 5/A/2010, poz. 50.

⁶ Ustawa z 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. 2020, poz. 1444 ze zm.).

Kradzież z włamaniem stanowi kwalifikowany typ kradzieży zwykłej, o której mowa w art. 278 k.k. Istotą tego czynu jest przełamanie zabezpieczenia, które było ustanowione w celu ochrony rzeczy ruchomej przed dostępem do niej ze strony osób nieuprawnionych⁷. W związku z tym to przestępstwo ma charakter złożony, dwuaktowy, gdyż sprawca musi podjąć dwa działania – najpierw musi się włamać, następnie dokonać zaboru rzeczy⁸. Jednak za kradzież z włamaniem nie można uznać sytuacji, gdy sprawca w pierwszej kolejności wypełnia znamiona kradzieży, a następnie „wyłamuje” się z pomieszczenia, w którym pozwolił się wcześniej zamknąć⁹.

III. Problemy interpretacyjne

Wątpliwości budzi ustalenie treści znamienia „włamanie”. W pierwszej kolejności należałoby odwołać się do wykładni literalnej¹⁰. Jeżeli słowo jest niejasne, powinno się rozumieć je najściślej, zazwyczaj korzystając z etymologii i definicji, posługując się słownikami języka polskiego. Posiłkowanie się leksyką języka ogólnego będzie zależeć od charakteru danego zwrotu¹¹.

Zgodnie z definicją zawartą w słownikach języka polskiego „włamanie” znaczy: „napad rabunkowy połączony z przedostaniem się do wnętrza czegoś i zniszczeniem lub obejściem urządzeń zabezpieczających przed dostępem osób niepowołanych”¹² czy też: „napad rabunkowy połączony z włamaniem, zniszczeniem urządzeń zamykających”¹³. Na gruncie omawianego przepisu znamię „włamanie” nie wskazuje okoliczności, w których dochodzi do jego realizacji. Rozważenia wymaga, czy posłużenie się przez ustawodaw-

⁷ Wyrok SN z 3 lutego 1999 r., sygn. akt V KKN 566/98, „Prokuratura i Prawo” 1999, nr 7–8, poz. 7.

⁸ T. Oczkowski, *Komentarz do art. 279, [w:] Kodeks karny. Komentarz*, red. R. Stefański, Warszawa 2018, Legalis.

⁹ A. Marek, *Komentarz do art. 279 Kodeksu karnego, [w:] Kodeks karny. Komentarz*, red. A. Marek, Warszawa 2010, s. 595.

¹⁰ J. Makarewicz, *Prawo karne. Wykład porównawczy*, Lwów-Warszawa 1924, s. 49.

¹¹ M. Zieliński, *Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa, [w:] Teoria i praktyka wykładni prawa*, red. P. Winczorek, Warszawa 2005, s. 123.

¹² *Słownik współczesnego języka polskiego*, red. B. Dunaj, t. 2, Warszawa 2001.

¹³ *Słownik języka polskiego*, red. M. Szymczak, t. 3, Warszawa 1981.

cę tym znamieniem może utrudniać jednoznaczne odczytanie normy¹⁴. Warto w tym miejscu przywołać postanowienie Sądu Najwyższego z 6 grudnia 2006 r., zgodnie z którym: „określenie »włamanie« jest pojęciem prawnym, którego treść jest ustalana autonomicznie w obszarze prawa karnego, zgodnie z przyjmowanymi regułami wykładni i może odbiegać od potocznego rozumienia”¹⁵. Jeśli czyn jest opisowo niedookreślony, to automatycznie następuje jego ocenianie, a co się z tym wiąże – konieczność uwzględniania jakichś okoliczności na korzyść sprawcy, co wynika z zakazu wykładni rozszerzającej przepisu karnego. Przyjmuje się, że określenie ustawowych znamion czynu zabronionego ma charakter nieostry, jeśli klasa desygnatów nazwy jest tak oznaczona, że powstaje wątpliwość, czy jakiś przedmiot jest desygnetem tej nazwy czy nie¹⁶. Jednocześnie pamiętać należy, że przepisy prawa, w tym przepisy prawa karnego, podlegają interpretacji w procesie ich stosowania. Nie zawsze nieostrość słowa prowadzi do tego, że adresat nie ma możliwości stwierdzić, czy dane zachowanie jest desygnetem pojęcia, a więc czy wchodzi w jego zakres czy nie. Bynajmniej przepisy prawa nie mogą być nadmiernie kazuistyczne – muszą mieć charakter abstrakcyjny i generalny, tym samym nie można wykluczać posługiwania się w przepisach karnych pojęciami nieostrymi oraz zwrotami niedookreślonymi¹⁷.

Znamiona opisujące typ czynu zabronionego to te cechy, które na skutek odniesienia ich do rzeczywistości pozwalają na odróżnienie zachowania zakazanego od dozwolonego, a w następstwie tego warunkują dopuszczalność zbadania określonego fragmentu rzeczywistości pod kątem przesłanek odpowiedzialności karnej¹⁸. Interpretacja znamion prawnokarnych nie musi tym samym prowadzić do naruszenia standardu *nullum crimen sine lege certa*, o ile adresat normy jest w stanie zrozumieć jej treść (wymóg przewidywalności)¹⁹.

¹⁴ M. Zieliński, *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2006, s. 156.

¹⁵ Postanowienie SN z 6 grudnia 2006 r., sygn. akt III KK 358/06, OSNKW nr 2/2007, poz. 17.

¹⁶ W. Wolter, *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973, s. 93.

¹⁷ W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, *Prawa człowieka*, Warszawa 2019, s. 154. Por. wyrok TK z 9 czerwca 2010 r., sygn. akt SK 52/08, OTK ZU nr 5/A/2010, poz. 50.

¹⁸ S. Żółtek, *O znamionach prawnokarnych*, [w:] *Między nauką a praktyką prawa karnego*, red. Z. Jędrzejewski, Z. Wiernikowski, S. Żółtek, M. Królikowski, Warszawa 2014, s. 415.

¹⁹ S. Żółtek, *Znaczenie normatywne ustawowych znamion typu czynu zabronionego*, Warszawa 2017, s. 462.

IV. Wykładnia prawa karnego w świetle orzecznictwa TK

Trybunał Konstytucyjny w uchwale z 25 stycznia 1995 r. zwrócił uwagę na istotne zadanie interpretatora, który powinien dążyć do takiego tłumaczenia norm, aby tworzyły one spójny z prakseologicznego punktu widzenia system²⁰. Mając na względzie, że wykładnię systemową traktuje się subsydiarnie, służy ona rozstrzyganiu wątpliwości, których nie można rozwiązać jedynie przy pomocy wykładni językowej. Tym samym pozwala na uzasadnienie wyboru między możliwymi interpretacjami językowymi danego zwrotu albo na potwierdzenie wyniku wykładni językowej²¹. Z nadrzędności konstytucji w hierarchii źródeł prawa wyprowadza się domniemanie konstytucyjności ustaw, a interpretując normy prawne należy je analizować zgodnie z konstytucją²². Wszystkie normy prawne powinny być interpretowane w sposób zgodny z zasadami prawa, którym nadaje się priorytetową rolę w konstrukcji całego systemu prawa. Przede wszystkim nie można zapominać o zasadzie demokratycznego państwa prawnego. W wyroku z 21 czerwca 2005 r. Trybunał stwierdził, że klauzulę państwa prawnego należy rozumieć jako zbiorcze wyrażenie szeregu reguł i zasad, wynikających z aksjologii oraz z istoty demokratycznego państwa prawnego²³. Ponadto zasada rządów prawa nawiązuje do idei, na podstawie której zarówno prawo stanowione, jak i stosowane, określa granice sprawowania władzy publicznej, bowiem jednostka nie powinna obawiać się arbitralnych działań organów państwa²⁴. Dodatkowo, ta nadrzędna zasada chroni takie wartości prawne jak np. określoność przepisów czy zakaz wstecznego działania prawa. Natomiast w znaczeniu normatywnym wyznacza dyrektywy, których adresatami są organy stanowiące i stosujące prawo podczas jego wykładni²⁵. Należy również wspomnieć o art. 42 Konstytucji RP, określającym standardy prawa karnego, które mają charakter gwarancyjny dla jednostki. Już z pierwszego zdania tego przepisu wynika naczelną zasadą prawa karnego, czyli *nullum crimen sine lege* (zasa-

²⁰ Uchwała TK z 25 stycznia 1995 r., sygn. akt W 14/94, OTK ZU nr 1/1995, poz. 19.

²¹ L. Morawski, *Zasady wykładni prawa*, Toruń 2010, s. 127.

²² K. Szczucki, *Wykładnia prokonstytucyjna prawa karnego*, Warszawa 2015, s. 286.

²³ Wyrok TK z 21 czerwca 2005 r., sygn. akt P 25/05, OTK ZU nr 11/A/2006, poz. 176.

²⁴ W. Brzozowski, A. Krzywoń, M. Wiącek, op.cit., s. 46.

²⁵ M. Florczak-Wątor, [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja, Warszawa 2019, s. 28.

da określoności). Warto pamiętać, że z art. 42 ust. 1 Konstytucji RP wynika również domniemanie znajomości przez obywateli państwa przepisów prawa, zarówno krajowego, jak i międzynarodowego w tej części, która dotyczy czynów objętych odpowiedzialnością karną²⁶.

Konstytucyjna zasada dostatecznej określoności czynu zabronionego jest realizowana, gdy ani adresat normy prawnokarnej, ani organ stosujący prawo, przy zastosowaniu reguł interpretacyjnych, nie mają wątpliwości, że dane zachowanie wypełnia znamiona czynu zabronionego. Z jednej strony Trybunał podkreśla, że „kryteriami określoności przepisów prawnych są precyzyjność regulacji prawnej, jasność przepisów w stopniu gwarantującym ich komunikatywność wobec adresatów uwzględniającą zasady języka powszechnego oraz poprawność danej regulacji, oznaczającą jej zgodność z wymogami prawidłowej legislacji²⁷”. Zwraca jednak uwagę, że nie każda, ale jedynie kwalifikowana – tj. niedająca się usunąć w drodze uznanych metod wykładni – nieostrość czy niejasność przepisu może stanowić podstawę stwierdzenia jego niezgodności z zasadą *nullum crimen sine lege certa*²⁸. Adresat normy powinien mieć możliwość zrekonstruowania podstawowych znamion czynu zabronionego stosując wyłącznie językowe reguły wykładni²⁹, ponieważ przyjmuje się powszechnie, że sprawca nie ma obowiązku myślenia językiem ustawy³⁰. Wiąże się z tym reguła polegająca na tym, że na gruncie odpowiedzialności karnej, po skorzystaniu z innych metod interpretacji, można uzyskać tylko taki wynik wykładni, który mieści się w zakresie tolerowanym przez wynik uzyskany za pomocą wykładni językowej³¹. W konsekwencji zakazane jest stosowanie wykładni rozszerzającej oraz analogii na niekorzyść sprawcy. Oczywiście nie wynika z tego nakaz analogii na korzyść sprawcy, ponieważ zawsze trzeba mieć na względzie sytuację prawną osoby pokrzywdzonej.

Wykładnia funkcjonalna to kolejna zasada interpretacyjna, w skład której wchodzi reguły nakazujące uwzględnianie kontekstu społecznego, politycz-

²⁶ Ibidem, s. 151.

²⁷ Wyrok TK z 14 lutego 2012 r., sygn. akt P 20/10, OTK ZU nr 2/A/2012, poz. 15.

²⁸ Ibidem.

²⁹ T. Sroka, [w:] *Konstytucja RP. Komentarz*, t. 1, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016, s. 1038.

³⁰ W. Wolter, *op.cit.*, s. 121.

³¹ A. Zoll, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, t. 1, red. W. Wróbel, A. Zoll, Warszawa 2016, s. 71.

nego czy aksjologicznego systemu prawa³². Korzystanie z niej daje możliwość uzasadnienia wyboru między różnymi możliwymi interpretacjami językowymi danego przepisu oraz potwierdzenia rezultatu wykładni językowej. Powoływanie się na normy moralne lub racje polityczne może odmieniać sens danego zwrotu, który wynikałby ze stosowania tylko wykładni językowej. Trafnie zauważa się, że nadużycie tego rodzaju wykładni może doprowadzić do wypaczenia rzeczywistych intencji prawodawcy, dowolności w stosowaniu prawa i utraty poczucia pewności prawnej³³. W związku z tym, że jest to wykładnia posiłkowa trzeba zachowywać ostrożność, aby nie wychodzić poza sens leksykalny danych przepisów, czego konsekwencją byłoby naruszenie standardu *nullum crimen sine lege*³⁴. Funkcje prawa karnego polegają m.in. na zagwarantowaniu obywatelom ochrony przed dowolnością działania organów stosujących prawo przez wyczerpujące i ściśle określenie zachowań zakazanych oraz zabezpieczeniu systemu stosunków społecznych za pomocą przymusu stosowanego przez organy państwa, który ma prowadzić do zmniejszenia przestępczości³⁵. Realizacja funkcji gwarancyjnej wiąże się z wyraźnym określeniem, co jest przestępstwem oraz gwarantuje jednostce, że nie zostanie ona pociągnięta do odpowiedzialności karnej za czyn, którego prawo nie uważa za przestępstwo³⁶. W praktyce mamy do czynienia z odczytywaniem prawa przez jednostki, które powinny mieć możliwość zrozumienia tekstu prawnego, w szczególności jeśli dotyczy on prawa karnego. Opublikowany tekst aktu normatywnego jest tylko substratem dla wykładni³⁷.

W prawie karnym istotne znaczenie odgrywają dyrektywy funkcjonalne odwołujące się do celu ustawodawcy, co oznacza odwołanie się do dobra chronionego³⁸. Poszukując *ratio legis* art. 279 k.k., należy odnieść się do rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z 20 czerwca 2002 r. w sprawie „Zasad techniki prawodawczej”³⁹. Zgodnie z § 145 tego rozporządzenia okoliczności,

³² L. Morawski, op.cit., s. 135.

³³ Uchwała NSA z 29 maja 2000 r., sygn. akt FPS 2/00, ONSA nr 1/2001, poz. 2.

³⁴ Wyrok TK z 13 stycznia 2005 r., sygn. akt P 15/02, OTK ZU nr 1/A/2005, poz. 4.

³⁵ K. Buchała, *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989, s. 22–25.

³⁶ L. Gardocki, *Prawo karne*, Warszawa 2019, s. 8.

³⁷ E. Łętowska, *O nauczaniu opisowej wykładni prawa*, [w:] *Teoria i praktyka wykładni prawa*, red. P. Winczorek, Warszawa 2005, s. 247.

³⁸ S. Żółtek, *O znamionach...*, s. 424.

³⁹ Dz.U. 2016, poz. 283.

w jakich znajduje zastosowanie dana norma powinny być jednoznacznie i wyczerpująco wskazane w przepisie prawnym przez rodzajowe ich określenie. Trybunał Konstytucyjny w wyroku z 26 listopada 2003 r. podkreślił, że zasada określoności przepisów karnych nakazuje ustawodawcy takie wskazanie znamion czynu zabronionego, aby odkodowanie treści regulacji w drodze wykładni nie budziło wątpliwości, czy zachowanie *in concreto* wypełnia te znamiona, ponieważ ustawodawca nie może pozostawiać jednostek w niepewności czy dane zachowanie stanowi czyn zabroniony⁴⁰.

V. Wykładnia znamion kradzieży z włamaniem w orzecznictwie sądowym

Pojęcie włamania już w latach 80. ubiegłego wieku było przedmiotem zainteresowania judykatury. W uchwale z 25 czerwca 1980 r., Sąd Najwyższy wskazał wytyczne w sprawie odpowiedzialności karnej za przestępstwa z art. 280 k.k. z 1969 r. stwierdzając, że: „[k]radzież z włamaniem zachodzi wtedy, gdy jej sprawca zabiera mienie w celu przywłaszczenia w następstwie usunięcia przeszkody materialnej, będącej częścią konstrukcji pomieszczenia zamkniętego lub specjalnym zamknięciem tego pomieszczenia, utrudniającym dostęp do jego wnętrza⁴¹. W wyroku z 6 grudnia 2006 r. z kolei SN stwierdził, że: „[w] procesie wykładni znamienia »z włamaniem« przyjmuje się, że włamanie nigdy nie było utożsamiane z samym pokonaniem przez sprawcę zabezpieczenia mienia przed zaborem, jeżeli mienie to nie znajdowało się w zamkniętym pomieszczeniu i jeśli działanie sprawcy nie polegało na przeniknięciu do tego pomieszczenia. W konsekwencji przeważał pogląd, że znamiona kradzieży z włamaniem nie zostają wypełnione w wypadkach, gdy przedmiot wykonawczy położony jest wśród wolnej nieograniczonej przestrzeni, a zarazem nie tworzy sobą zamkniętego, zabezpieczonego przed zaborem pomieszczenia⁴²”. Warto zwrócić uwagę, że w orzeczeniu z 9 września 2004 r., SN zauważył, że nie ma kradzieży z włamaniem jedynie wówczas, gdy przedmiot czynności wykonawczej położony jest wśród wolnej nieograniczonej prze-

⁴⁰ Wyrok TK z 26 listopada 2003 r., sygn. akt SK 22/02, OTK ZU nr 9/A/2003, poz. 97.

⁴¹ Uchwała SN z 25 czerwca 1980 r., sygn. akt VII KZP 48/78, OSNKW nr 8/1980, poz. 65.

⁴² Wyrok SN z 6 grudnia 2006 r., sygn. akt III KK 358/06, OSNKW nr 2/2007, poz. 17.

strzeni, a zarazem nie tworzy sobą zamkniętego, zabezpieczonego przed zaborą pomieszczenia⁴³.

Co istotne, SN uznał, że „włamanie jest środkiem wiodącym do celu, to znaczy do dokonania kradzieży, a zatem zamiar zaboru powinien wystąpić co najmniej równocześnie (jeśli nie z wyprzedzeniem czasowym) z podjęciem czynności polegających na pokonywaniu przeszkody materialnej”⁴⁴. W literaturze przyjmuje się, że kryterium włamania nie spełniają wolne przeźroczenia, choćby dostęp do nich był ograniczony przez np. płoty lub barierki⁴⁵.

Odmiennego zdania jest SN, który w postanowieniu z 24 czerwca 2010 r. uznał, że uszkodzenie ogrodzenia w celu zaboru mienia znajdującego się na ogrodzonym terenie, wyczerpuje znamiona kradzieży z włamaniem, ponieważ płoty tudzież ogrodzenia pełnią funkcję zabezpieczającą⁴⁶. Włamanie nie oznacza tylko usunięcia przeszkody, zniszczenia lub jej uszkodzenia, ale również działanie sprawcy wbrew woli dysponenta danym dobrem, które było w jakikolwiek sposób zabezpieczone przed niepowołanymi osobami trzecimi⁴⁷.

Jeśli chodzi o zabezpieczenia cyfrowe i elektroniczne, które mają chronić np. pieniądze, środki płatnicze, dokumenty, energię lub magnetyczne karty bankowe, to: „jurydyczna istota kradzieży z włamaniem nie polega na przeniknięciu sprawcy do zamkniętego pomieszczenia, lecz na zaborze zabezpieczonych rzeczy ruchomych przy użyciu włamania, a więc zachowania polegającego na usunięciu przeszkody materialnej lub elektronicznej zamykającej dostęp do mienia”⁴⁸. Mając na uwadze zmiany techniczne, słusznie wykładnia pojęcia „włamania” została poszerzona. Należy wspomnieć o wyroku SN z 22 marca 2017 r., w którym zostało potwierdzone, że włamanie może polegać na przełamaniu zabezpieczeń uniemożliwiających dostęp do mienia, które zarazem jednoznacznie uzewnętrzniają wolę właściciela niedopuszczenia niepowoła-

⁴³ Wyrok SN z 9 września 2004 r., sygn. akt V KK 144/04, LEX nr 137749.

⁴⁴ Wyrok SN z 9 września 1996 r., sygn. akt III KKN 58/96, OSNKW nr 11–12/1996, poz. 81.

⁴⁵ T. Oczkowski, [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R. Stefański, Warszawa 2018, s. 1719.

⁴⁶ Postanowienie SN z 24 czerwca 2010 r., sygn. akt V KK 388/09, OSNKW nr 9/2010, poz. 82.

⁴⁷ Wyrok SN z 8 stycznia 1979 r., sygn. akt Rw 533/78, OSNKW nr 3/1979, poz. 26.

⁴⁸ Wyrok SA w Szczecinie z 14 października 2008 r., sygn. akt II AKa 120/08, LEX nr 508308.

nych osób, a niekoniecznie musi polegać na wejściu sprawcy do wnętrza zamkniętego pomieszczenia w następstwie przełamania zabezpieczeń⁴⁹. Podobnie przyjął SA we Wrocławiu uznając, że klucz elektroniczny zabezpieczający dostęp do konta bankowego, stanowi przeszkodę do zawładnięcia mieniem innej osoby. Tym samym, pobranie środków z konta za pomocą skradzionej karty i użycia klucza zabezpieczeń, wbrew woli właściciela, wyczerpuje znamiona art. 279 k.k.⁵⁰ Również transakcje bankowe dokonywane po wprowadzeniu kodu PIN są uznawane za kradzież z włamaniem – zarówno przejęcie pieniędzy z bankomatu, jak i płatności zbliżeniowe nieprzekraczające kwoty 100 zł. Przyłożenie karty płatniczej do terminalu powoduje przedostanie się do rachunku bankowego właściciela karty, a więc zachodzi przełamanie zabezpieczenia w systemie płatności bezgotówkowej⁵¹, co więcej kod PIN powinien być traktowany jako blokada wirtualnego pomieszczenia. Podobnie kształtuje się sytuacja, gdy ma miejsce włamanie do pojazdu wyposażonego w system *smart* klucza, gdy sprawca otwiera pojazd za pomocą przedłużonego sygnału emitowanego z kluczyka⁵². Nie mają przy tym znaczenia jakość i skuteczność zabezpieczeń tudzież czy są one uszkodzone⁵³. Tak samo za irrelevantny trzeba uznać kwestię czy, np. mienie jest zamknięte, ponieważ ustawa nie zawiera takiego wymogu⁵⁴. Istotne jest, że mienie zostało w jakiś sposób zabezpieczone, więc trzeba było pokonać trwałą i realną przeszkodę (materialną lub elektroniczną), aby uzyskać dostęp do jakiejś rzeczy.

VI. Zakończenie

W konsekwencji należy uznać, że tak szeroka interpretacja pojęcia słowa „włamanie” jest słuszna. To pojęcie jest na tyle obszerne, że umożliwia zawarcie

⁴⁹ Wyrok SN z 22 marca 2017 r., sygn. akt III KK 349/16, OSNKW nr 9/2017, poz. 50.

⁵⁰ Wyrok SA we Wrocławiu z 9 lipca 2014 r., sygn. akt II AKa 180/14, LEX nr 1506771.

⁵¹ Wyrok SN z 22 marca 2017 r., sygn. akt III KK 349/16, OSNKW nr 9/2017, poz. 50.

⁵² M. Wiśniewski, M. Żukowska, *Współczesne problemy rozumienia pojęcia „włamania” na gruncie przepisu art. 279 § 1 kk*, „Studia Prawnicze i Administracyjne” 2017, nr 1, s. 69–75.

⁵³ Podobnie SN w wyroku z 15 sierpnia 1985 r., sygn. akt I KR 212/85, OSNKW nr 11–12/1986, poz. 97.

⁵⁴ D. Krakowiak, *Płatność zbliżeniowa a kradzież z włamaniem. Glosa do wyroku SN z 22 marca 2017 r., III KK 349/16*, LEX/el. 2017.

w nim różnych zachowań, które są czynami społecznie szkodliwymi, spełniając wyżej wspomniany cel ustawodawcy. Jednostka wypełniając znamioną czynu z art. 279 k.k., ma możliwość przewidzenia, że jej zachowanie będzie sprzeczne z dobrymi obyczajami. Na próżno poszukiwać innego słowa w słowniku synonimów, które mogłoby zastąpić „włamanie”, dlatego nie ulega wątpliwości, że norma zawarta w omawianym przepisie została skonstruowana poprawnie. Użycie nadmiernej kazuistyki, mając na uwadze m.in. dynamiczny postęp technologiczny, doprowadziłoby w pewnych przypadkach do niemożliwości pociągnięcia do odpowiedzialności karnej za czyn sprawców, którzy dopuścili się czynu przestępnego zbliżonego do „włamania” w tradycyjnym znaczeniu tego słowa. W związku z tym, że dokładność opisu czynu zabronionego może być stopniowalna⁵⁵, omawiane pojęcie z art. 279 k.k. jest zgodne ze wszystkimi zasadami, zarówno prawa karnego, jak i konstytucyjnego – zwłaszcza ze wskazanym na wstępie niniejszego opracowania standardem określoności prawa karnego.

Literatura

- Buchała K., *Prawo karne materialne*, Warszawa 1989.
- Brzozowski W., Krzywoń A., Wiącek M., *Prawa Człowieka*, Warszawa 2019.
- Florczak-Wątor M., [w:] *Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej. Komentarz*, red. P. Tuleja Warszawa 2019.
- Gardocki L., *Zasada nullum crimen sine lege certa we współczesnym polskim prawie karnym*, [w:] *Hominum causa omne ius constitutum est. Księga pamiątkowa ku czci Profesor Alicji Grześkowiak*, red. A. Dębiński, M. Gałązka, R.G. Hałas, K. Wiak, Lublin 2006.
- Krakowiak D., *Płatność zbliżeniowa a kradzież z włamaniem. Glosa do wyroku SN z 22 marca 2017 r., III KK 349/16*, LEX/el. 2017.
- Makarewicz J., *Prawo karne. Wykład porównawczy*, Lwów-Warszawa 1924.
- Morawski L., *Zasady wykładni prawa*, Toruń 2010.
- Łętowska E., *O nauczaniu opisowej wykładni prawa*, [w:] *Teoria i praktyka wykładni prawa*, red. P. Winczorek, Warszawa 2005.
- Oczkowski T., [w:] *Kodeks karny. Komentarz*, red. R. Stefański, Warszawa 2018.

⁵⁵ L. Gardocki, *Zasada nullum crimen sine lege certa we współczesnym polskim prawie karnym*, [w:] *Hominum causa omne ius constitutum est. Księga pamiątkowa ku czci Profesor Alicji Grześkowiak*, red. A. Dębiński, M. Gałązka, R.G. Hałas, K. Wiak, Lublin 2006, s. 75.

- Słownik języka polskiego*, t. 3, red. M. Szymczak, Warszawa 1981.
- Słownik współczesnego języka polskiego*, t. 2, red. B. Dunaj, Warszawa 2001.
- Sroka T., [w:] *Konstytucja RP. Komentarz. Art. 1–86*, t. 1, red. M. Safjan, L. Bosek, Warszawa 2016.
- Szczucki K., *Wykładnia prokonstytucyjna prawa karnego*, Warszawa 2015.
- Wiśniewski M., Żukowska M., *Współczesne problemy rozumienia pojęcia „włamania” na gruncie przepisu art. 279 § 1 kk*, „*Studia Prawnicze i Administracyjne*” 2017, nr 1.
- Wolter W., *Nauka o przestępstwie*, Warszawa 1973.
- Zieliński M., *Podstawowe zasady współczesnej wykładni prawa*, [w:] *Teoria i praktyka wykładni prawa*, red. P. Winczorek, Warszawa 2005.
- Zieliński M., *Wykładnia prawa. Zasady, reguły, wskazówki*, Warszawa 2006.
- Żółtek S., *O znamionach prawnokarnych*, [w:] *Między nauką a praktyką prawa karnego. Księga jubileuszowa profesora Lecha Gardockiego*, red. Z. Jędrzejewski, M. Królikowski, Z. Wiernikowski, S. Żółtek, Warszawa 2014.
- Żółtek S., *Znaczenie normatywne ustawowych znamion typu czynu zabronionego. Z zagadnień semantycznej strony zakazu karnego*, Warszawa 2017.